

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА

БНБ-14830 | 02-02-2021

УТВЪРДИЛ: (подпис)

НИНА СТОЯНОВА
ПОДУПРАВИТЕЛ
РЪКОВОДЕЩ
УПРАВЛЕНИЕ „БАНКОВО“

УКАЗАНИЕ

ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СЪДЪРЖАНИЕТО И РЕДА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА
ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПАРИЧНАТА СТАТИСТИКА НА БНБ

1 февруари 2021 г.

ГЛАВА ПЪРВА

Общи положения

Чл. 1. Настоящото указание определя съдържанието, реда, методологическите и техническите изисквания за попълването и предоставянето на статистическите форми, които местните лица по чл. 2 (1) (наричани по-долу „отчетните единици“) по Наредба № 17 на БНБ (Наредбата) предоставят на БНБ за целите на съставянето на паричната статистика.

Чл. 2. Получената по реда на Наредбата и настоящото указание статистическа информация се обработва и разпространява от дирекция “Статистика” в съответствие с *Регламент (ЕО) № 2533/98 на Съвета относно събирането на статистическа информация от Европейската централна банка (и съответните изменения)*, чиито изисквания се отнасят и до националните централни банки от Европейската система на централните банки (ЕСЦБ).

ГЛАВА ВТОРА

Обхват на паричната статистика

Чл. 3. (1) Отчетните единици предоставят информация за балансово отчитаните показатели и свързаните с тях финансови потоци - прекласификации, корекции в стойността, покупки и продажби на кредити, както и отписвания на кредити.

(2) Докладват се и ограничен набор небалансови показатели, които служат за *Статистиката на плащанията, Структурната бизнес статистика и Статистиката на депозити и кредити по количествени категории и икономически дейности.*

ГЛАВА ТРЕТА

Методологически изисквания за отчитане на информацията

Чл. 4. (1) Отчетните единици предоставят данни за балансовите показатели от актива и пасива, в съответните структури по инструмент, институционален сектор и резидентност на контрагента, матуритет, валута, качество и цел на използване, както и според количествената категория и икономическата дейност на контрагента.

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация
за паричната статистика на БНБ

(2) По отношение на инструментите, в обхвата на паричната статистика се включват следните основни показатели: *каса, депозити, репо-сделки, кредити, дългови ценни книжа (притежавани и издадени), акции и други капиталови инструменти, акции/дялове на фондове на паричния пазар, акции/дялове на инвестиционни фондове, капитал и резерви, други активи/пасиви и нефинансови активи*. За част от тях се изисква по-подробна детайлизация, в съответствие с *Методологическите изисквания за съставяне на паричната статистика*.

(3) Финансовите активи и пасиви на отчетните единици се представят в структура по резидентност и сектор на институционалната единица - насрещна страна по сделката. Класификацията по сектор и резидентност се извършва съгласно инструкциите и дефинициите в *Секторен класификатор на институционалните единици* и списъците на избрани институционални единици, поддържани във връзка с тяхната секторизация.

(4) За целите на паричната статистика, нерезидентният сектор се отчита и с детайлно разпределение по държави, принадлежащи към: Еврозоната, ЕС, Извън еврозоната и Други държави и международни организации.

(5) Финансовите активи и пасиви се представят според *първоначално договорения им срок до падеж*. *Първоначално договореният срок на инструмента* представлява периода от момента на неговото договаряне/емитиране до датата на пълното погасяване/падежиране.

(6) Част от инструментите се посочват и според:

1. *периода на предизвестие* - времето от момента, в който титулярът на средствата предостави известие за намерението си да изтегли средствата, до датата, на която може да получи средствата в брой, без да му бъде приложена някакъв вид санкция. Структурата по период на предизвестие се прилага за депозитите;
2. *остатъчния матуритет* – представлява периодът от референтната дата до договорената дата за окончателното падежиране/погасяване на инструмента. За целите на паричната и лихвената статистика за референтна дата се приема последният календарен ден на отчетния период. *Остатъчният матуритет* се отнася за *кредитите, различни от овърдрафт*.
3. *срока до следваща промяна на лихвения процент* – определя се като срока от последния календарен ден на отчетния период до следващата дата, на която съобразно условията по договора лихвеният процент по кредита може да бъде променен. Разпределението по срок до следваща промяна на лихвения процент се прилага за *кредитите, различни от овърдрафт*.

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация
за паричната статистика на БНБ

(7) Инструментите се отчитат в следната структура по валути: лева, евро, щатски долар, британски паундове, японски йени, швейцарски франкове, шведски крони, датски крони и други валути.

(8) Кредитите се отчитат според тяхното качество като *редовни* и *лоши и преструктурирани*, а за сектор *Домакинства и НТООД* и според целта им на използване – *кредити за потребление, жилищни* и *други*.

(9) За депозитите и кредити, които служат за целите на *Статистиката на депозити и кредити по количествени категории и икономически дейности*, се събира информация за техния брой и размер, а за тези на сектор *Нефинансови предприятия* и според икономическата дейност на контрагента. Количествените категории са различни за инструментите в актива и пасива на баланса. Разпределението по икономически дейности се извършва съгласно *Класификация на икономическите дейности (КИД-2008)*.

Чл. 5. По отношение на небалансовите показатели се предоставя информация за задбалансови кредитни линии, за определени показатели от отчета за приходите и разходите, а за избран набор от показатели – брой за съответния показател.

Чл. 6. Дефинициите и обхвата на балансовите и задбалансовите инструментални категории са описани подробно в *Методологическите изисквания за съставяне на паричната статистика*.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Общи изисквания към данните за паричната статистика

Чл. 7. При предоставяне на данните, отчетните единици спазват следните общи изисквания:

(1) Всички отчетни форми се изготвят в хиляди лева, в цели числа (без десетичен разделител или дробна част). Докладват се само стойности, които след закръгление в хиляди лева са по-големи или равни на 1.

(2) В отчетните форми за целите на *Статистиката на депозити и кредити по количествени категории и икономически дейности* за позиции, по които агрегираните стойности са по-големи от 0, но по-малки от 500 лева, се докладва съответният брой депозити/кредити и салдо 0. Не се отчита броят на активните кредити и депозити, които са с нулеви салда към края на отчетния период.

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация
за паричната статистика на БНБ

(3) Финансовите активи и пасиви, с изключение на притежаваните собствени ценни книжа¹, се отчитат на брутна база. Не се допуска нетирането им с други активи или пасиви.

(4) Депозитите и кредитите, касата, другите капиталови инструменти и другите активи/пасиви (с изключение на деривати) се посочват по номинална стойност. За останалите инструменти е препоръчително отчитането по пазарна или близка до нея стойност.

(5) Начислените лихви се посочват отделно от инструмента, за който се отнасят. Те се отчитат като други активи/пасиви.

(6) Отчитането на финансовите активи/пасиви в баланса и свързаните с тях трансакции, се извършва към датата на сетълмент (момента на прехвърлянето на съответния актив/пасив, т.е. на възможността да бъдат упражнени правата върху него).

(7) За целите на паричната и лихвената статистика не се допуска предоставянето на информация на консолидирана основа с дъщерни предприятия и/или клонове на отчетната единица в чужбина, като взаимоотношенията с тях се отчитат според тяхната резидентност и секторна принадлежност.

ГЛАВА ПЕТА

Отчетни форми

Чл. 8. (1) Отчетните единици предоставят отчетните форми в съответствие с *Методологическите изисквания за съставяне на паричната статистика*, където са описани отчетните правила и особеностите за попълване на всяка от тях.

(2) Комплектът месечни отчетни форми за салда включва:

1. Секторен месечен баланс (MS_M_Stocks_2018) [S]
2. Допълнителни позиции към Секторен месечен баланс (MS_M_Stocks_Memo_2018) [S]
3. Вземания по кредити (MS_Credits_ALL_2018) [S]
4. Вземания по кредити по остатъчен матуритет и срок до следваща промяна на лихвения процент (MS_Credits_Res_Mat_2018) [S]
5. Други активи и други пасиви (MS_OA_OL_2018) [S]

¹ В случай, че отчетната единица притежава собствени ценни книжа (които е закупила обратно или е задържала при емитирането им), те следва да се нетират от съответния показател.

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация
за паричната статистика на БНБ

6. Начислени лихви (MS_Accr_Interest_2018) [S]

(3) Комплектът месечни отчетни форми за потоци включва:

1. Прекласификации във форма Секторен месечен баланс (MS_M_Stocks_2018) [R]
2. Корекции в стойността във форма Секторен месечен баланс (MS_M_Stocks_2018) [SR]
3. Отписвания по кредити във форма Секторен месечен баланс (MS_M_Writeoffs_2018) [W]
4. Прекласификации във форма Допълнителни позиции към Секторен месечен баланс (MS_M_Stocks_Memo_2018) [R]
5. Корекции в стойността във форма Допълнителни позиции към Секторен месечен баланс (MS_M_Stocks_Memo_2018) [SR]
6. Отписвания по кредити във форма Допълнителни позиции към Секторен месечен баланс (MS_M_Stocks_Memo_2018) [W]
7. Прекласификации във форма Вземания по кредити (MS_Credits_ALL_2018) [R]
8. Корекции в стойността във форма Вземания по кредити (MS_Credits_ALL_2018) [SR]
9. Отписвания по кредити във форма Вземания по кредити (MS_Credits_ALL_2018) [W]
10. Прекласификации във форма Други активи и други пасиви (MS_OA_OL_2018) [R]
11. Корекции в стойността във форма Други активи и други пасиви (MS_OA_OL_2018) [SR]
12. Прекласификации във форма Начислени лихви (MS_Accr_Interest_2018) [R]
13. Продажби на кредити (MS_Sales_2018) [SL]
14. Покупки на кредити (MS_Purchases_2018) [P]

(4) Комплектът тримесечни отчетни форми за салда включва:

1. Географско разпределение на нерезидентния сектор (MS_Q_Country_2018) [S]
2. Електронни пари, емитирани от кредитните институции (MS_E_money_2018) [S]
3. Задбалансови позиции към Секторен месечен баланс (Credit_Lines_Memo_2018) [S]

(5) По отношение на потоците се подава следната тримесечна отчетна форма:

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация
за паричната статистика на БНБ

1. Прекласификации във форма Задбалансови позиции към Секторен месечен баланс (Credit_Lines_Memo_2018) [R]

(6) Отчетните единици предоставят следните годишни отчетни форми:

1. Избрани небалансови показатели (MS_Num_Dep_2018) [S]

2. Структурна бизнес статистика на кредитните институции (SBS_xxx_YYYY_Annex_1).

(7) Комплектът тримесечни отчетни форми, които се отнасят до депозитите и кредитите по икономическа дейност и количествени категории включва:

1. Депозити на сектори Нефинансови предприятия, Домакинства и НТООД и Финансови предприятия по размер и икономически дейности (DEP_Q_QTY) [S]

2. Депозити на сектори Нефинансови предприятия, Домакинства и НТООД и Финансови предприятия по вид и икономически дейности (DEP_Q_TYPE) [S]

3. Кредити на сектори Нефинансови предприятия, Домакинства и НТООД и Финансови предприятия по размер и икономически дейности (CRED_Q_QTY) [S]

4. Кредити на сектори Нефинансови предприятия, Домакинства и НТООД и Финансови предприятия по вид и икономически дейности (CRED_Q_TYPE_2018) [S]

Чл. 9. (1) Отчетните единици предоставят два вида форми за салда и потоци - регулярни отчетни форми и такива при необходимост (ad hoc форми).

(2) Регулярна отчетна форма е форма, чието предоставяне е задължително, независимо дали в рамките на отчетния период има събития, които да се отразят в нея или не.

(3) Отчетна форма, която се представя при необходимост (ad hoc форма) се подава само в случаите, когато в рамките на отчетния период има определени събития като прекласификации, отписвания на кредити и др. В случай, че през отчетния период няма такива събития, отчетните единици потвърждават това чрез функционалностите на системата. Видът на отчетната форма е описан в *Методологическите изисквания за съставяне на паричната статистика*.

ГЛАВА ШЕСТА

Предоставяне на информацията

Чл. 10. (1) Информацията по настоящото указание се предоставя в БНБ, управление „Банково“, дирекция „Статистика“, отдел „Парична и банкова статистика“ чрез разработената в

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация
за паричната статистика на БНБ

БНБ „Информационна система за паричната статистика“ (ИСПС), с изключение на отчетната форма по чл. 8 (6) т. 2, която се запамятава в личната директория на банката на портала ФИННЕТ.

(2) При наименоването на файла с отчетната форма по чл. 8 (6) т. 2 следва да се спазва конвенцията за име на файла: SBS_ XXX_YYYY_Annex_1.xls), където „XXX“ са трите последни цифри на БАЕ кода на отчетната единица, а “YYYY” - съответната отчетна година, за която се предоставят данни.

(3) Предоставянето на информация се извършва от упълномощени служители. Преди първото подаване на данни, съответните служители подават на хартиен носител индивидуално заявление за предоставяне на достъп до ИСПС по Образец 1, приложен към настоящото указание. В заявлението се посочват трите имена и служебната електронна поща на служителя. Към заявлението следва да бъде приложено и уведомление за упълномощаване за заявяване на достъп и подаване на статистическа информация на БНБ по електронен път чрез ИСПС от лицата представляващи отчетната единица по Образец 2, приложен към настоящото указание. В уведомлението следва да бъде маркирано полето „Упълномощавам“.

(4) В случай на оттегляне на упълномощаването на някой от служителите по ал. 3, отчетните единици информират незабавно дирекция „Статистика“ чрез подаване на ново уведомление по Образец 2, в което следва да бъде маркирано полето „Оттеглям упълномощаването на“.

(5) Подадените по ал. 3 и 4 документи се обработват от служители на БНБ в срок от 5 (пет) работни дни от получаването им в БНБ.

(6) Достъпът до ИСПС, кодирането и предоставянето на статистическите форми по електронен път посредством Виртуалната мрежа (VPN) на БНБ с отчетните единици, както и контролът на информацията се извършват съгласно *Техническо ръководство за кодиране, контрол и трансфер на информацията за паричната и лихвената статистика*.

ГЛАВА СЕДМА

Изисквания към отчетните единици по отношение на управлението и контрола на
данните

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация
за паричната статистика на БНБ

Чл. 11. (1) Отчетните единици осигуряват, че предоставянето на входящи данни се извършва по независим и безпристрастен начин и не е повлияно от съществуващи или потенциални конфликти на интереси, и въвеждат и поддържат ефективни системи и механизми за контрол, с които да гарантират целостта, достоверността и надеждността на всички предоставени данни по настоящото указание.

(2) За целите на ал. 1, отчетните единици приемат вътрешни правила, с които установяват:

1. процедура по предоставянето на данни, одобрена от управителния орган на отчетната единица. Процедурата следва да съдържа и предвидени действия по предоставянето на данните на БНБ в случай на извънредни обстоятелства;

2. механизми за контрол във връзка с това кой може да предоставя входящи данни, който да включва определяне на лицата, податели на входящи данни, както и алтернативни лица, поемащи тези функции, в случай че подателят на данни отсъства планирано или поради извънредни обстоятелства;

3. процедура за наблюдение и контрол на процеса на изпращане на данни, гарантираща навременното изпращане на достоверни и точни данни;

4. процедури и механизми за ефективно събиране на първичните данни и тяхното организиране в информационните системи на отчетните единици, които да позволяват навременното предаване на пълна, точна и достоверна статистическа информация.

(3) Отчетните единици осигуряват, че лицата, отговорни за подаването на входящите данни притежават необходимите знания и опит относно детайлите по данните, както и относно всички елементи и етапи от процеса по предоставяне на входящите данни.

(4) Отчетните единици въвеждат механизми и системи за съхраняването за подходящ срок на предоставените входящи данни, както и на данните за комуникацията и съобщенията във връзка с предоставянето на входящи данни.

(5) Предоставяните данни и прилаганите механизми и процедури по ал. 2 – 4 подлежат на периодичен вътрешен преглед от отчетната единица.

(6) БНБ може да изисква да ѝ бъдат предоставяни вътрешните правила по този член, както и да прави препоръки за тяхното подобряване.

Чл. 12. При предоставянето на данните на БНБ, подателите им осигуряват, че:

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация
за паричната статистика на БНБ

1. отчетните форми съдържат вярна и пълна информация и отговарят на определенията и изискванията от настоящото указание;
2. отчетните форми се подават своевременно и в рамките на сроковете, определени в настоящото указание;
3. отчетните форми се изготвят и подават съгласно методологическите и техническите изисквания, определени в настоящото указание;
4. в случай на констатирани грешки, промени и несъответствия в предоставените входящи данни предоставят коригирани входящи данни;
5. достъпът до Системата се осъществява само от оторизираните за това лица, при спазване на съответните мерки за сигурност.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Неразделна част от настоящото Указание са:

1. *Методологически изисквания за съставяне на паричната статистика;*
2. *Отчетни форми (BSI_monthly_stocks.xls, BSI_monthly_flows.xls, BSI_quarterly_stocks.xls, BSI_quarterly_flows.xls, BSI_annual.xls, Deposits_loans_quarterly_stocks.xls);*
3. *Техническо ръководство за кодиране, контрол и трансфер на информацията за паричната и лихвената статистика;*
4. *Секторен класификатор на институционалните единици.*

§ 2. Настоящото Указание е съобразено със следните нормативни документи и статистически стандарти:

- Регламент (ЕС) №1071/2013 на Европейската централна банка от 24 септември 2013 година относно баланса на сектор „Парично-финансови институции” (преработен) (ЕЦБ/2013/33);
- Регламент (ЕС) № 1072/2013 на Европейската централна банка от 24 септември 2013 година относно статистиката на лихвените проценти, прилагани от парично-финансовите институции (преработен текст) (ЕЦБ/2013/34);

Указание за определяне на съдържанието и реда за предоставяне на информация за паричната статистика на БНБ

- Регламент (ЕО) № 2533/98 на Съвета от 23 ноември 1998 г. относно събирането на статистическа информация от Европейската централна банка, изменен с Регламент (ЕО) № 951/2009 на Съвета от 9 октомври 2009;
 - Наръчник по статистика на балансовите показатели на ПФИ, ЕЦБ (Януари 2019);
 - Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012;
 - Регламент за изпълнение (ЕС) № 680/2014 на Комисията от 16 април 2014 година за определяне, в съответствие с Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета, на техническите стандарти за изпълнение по отношение на предоставянето на информация от институциите на надзорните органи;
 - Насоки на Европейската централна банка от 4 април 2014 г. относно паричната и финансовата статистика (ЕЦБ/2014/15) и съответните изменения;
 - Европейската система от национални и регионални сметки, ревизия 2010 г. (ЕСС 2010);
 - Наръчник и ръководство по парична и финансова статистика (Monetary and Financial Statistics Manual and Compilation Guide) на МВФ (2016 г.);
 - Закон за счетоводството;
 - Валутен закон;
 - Наредба № 16 на БНБ от 29 март 2018 г. за издаване на лицензи и одобрения, за вписване в регистъра по чл. 19 от Закона за платежните услуги и платежните системи и за изискванията към дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента;
 - Класификация на икономическите дейности (КИД-2008);
 - Класификация на териториалните единици за статистически цели в България (NUTS 2016 classification - ниво 3).
5. Настоящото Указание е утвърдено от подуправителя, ръководещ управление „Банково“, на основание чл. 25, ал. 1 от Наредба № 17 на БНБ от 29 март 2018 г. за паричната и лихвената статистика на финансовите сметки, и влиза в сила от 1 февруари 2021 година.